

॥ ॐ नमः सद्गुरुदेवाय ॥

॥ श्रीमद्भागवत गीता ॥

॥ यथार्थ गीता ॥

॥ मानर धर्मशास्त्र ॥

“ असमीया अनुवाद ”

॥ यथार्थ गीता ॥

“গীতা মানৱ মাত্ৰেৰে ধৰ্মশাস্ত্ৰ” “মহৰ্ষি বেদব্যাস”

শ্ৰী কৃষ্ণ কালিন মহৰ্ষি বেদব্যাসৰ পূৰ্বে কোনো শাস্ত্ৰই গ্ৰন্থ আকাৰত উপলব্ধ নাছিল। শ্ৰুতি জ্ঞানৰ এই পৰম্পৰাক ভাঙি তেখেতে চৰিবেদ, ব্ৰহ্মসূত্ৰ মহাভাৰত, ভাগৱত আৰু গীতাৰ নিচিনা গ্ৰন্থত পূৰ্ব সঞ্চিত ভৌতিক আৰু আধ্যাত্মিক জ্ঞানৰাশিক সংকলন কৰিলে আৰু শেষত নিজেই এইটো নিৰ্ণয় দিলে যে—

“সৰ্বোপনিষদো গাৰ্বো দোক্ষা গোপালনন্দনঃ”

সকলো বেদৰ প্ৰাণ- উপনিষদৰো সাৰমন্মুহি এই গীতা যাক গোপাল শ্ৰী কৃষ্ণই খিৰাইছিল আৰু অশান্ত জীৱক পৰমাত্মাৰ দৰ্শন আৰু সাধনাৰ স্থিতি, শাস্ত্ৰত শান্তিৰ স্থিতিলৈকে পাব পৰা কৰিছিল। সেইজন মহাপুৰুষেই নিজৰ কৃতিৰ ভিতৰত গীতাক শাস্ত্ৰৰ সংজ্ঞা দি স্তুতি কৰিছিল আৰু কৈছিল

“গীতা সুগীতা কৰ্তব্য”

গীতা হল উত্তম প্ৰকাৰে মনন কৰি হৃদয়ত ধাৰণ কৰাৰ যোগ্য, যি পদ্মনাভ ভগৱানৰ শ্ৰীমুখৰ পৰা নিঃসৃত বাণী, তেতিয়া হলে অন্য শাস্ত্ৰ সংগ্ৰহৰ আৱশ্যকতা কত থাকিল?

গীতাৰ সাৰাংশ এই শ্লোকেৰে স্পষ্ট হয়—

একং শাস্ত্ৰং দেবকীপুত্ৰ গীতম্, একো দেবো দেবকীপুত্ৰ এব।

একো মন্ত্ৰস্তস্য নামানি যানি, কৰ্মাপ্যেকো তস্য দেবস্য সেবা।।

অৰ্থ হল একমাত্ৰ শাস্ত্ৰ সেয়া, যি দৈৱকীপুত্ৰ ভগৱানৰ শ্ৰীমুখৰ পৰা গাইছিল, ‘গীতা’। একমাত্ৰ প্ৰাপ্ত কৰিব লগীয়া দেৱ তেৱেই। সেই গানত যাক সত্য বুলি কোৱা হৈছে সেয়াই ‘আত্মা’। আত্মাৰ বাহিৰে একোৱেই শাস্ত্ৰত নহয়। সেই গানত সেইজন মহা যোগেশ্বৰে কি জপ কৰিবলৈ কৈছিল? “ওঁ ” অৰ্জুন ওঁ অক্ষয় পৰমাত্মাৰ নাম হয়, তাৰে জপ কৰা আৰু ধ্যান মোৰ

ধৰা । গীতাত বৰ্ণিত এটাই ধৰ্ম হ'ল, পৰমদেৱ এক পৰমাত্মাৰ সেৱা কৰা ।
তেওঁক শ্ৰদ্ধা সহকাৰে নিজৰ হৃদয়ত ধাৰণ কৰা । গতিকে আৰম্ভণীৰ পৰাই
গীতা সকলোৰে একমাত্ৰ পুৰাতন শাস্ত্ৰ ।

ভগৱান শ্ৰী কৃষ্ণৰ হাজাৰ বছৰৰ পাছতো পৰৱৰ্তী যি মহাপুৰুষ
সকলে এক ঈশ্বৰেই সত্য বুলি কলে, তেওঁলোকে গীতাৰেই বাণী প্ৰচাৰ কৰিলে ।
ঈশ্বৰৰ পৰা লৌকিক আৰু পাৰলৌকিক সুখৰ কামনা, ঈশ্বৰক ভয় কৰা,
অন্য কাকো ঈশ্বৰ নমনা, এই সকলোখিনি লৈকে সকলো মহাপুৰুষে কৈছে
কিন্তু ঈশ্বৰীয় সাধনা, ঈশ্বৰৰ সৈতে দূৰত্বহীন এই খিনি মাত্ৰ গীতাতেই
সাংগপাংগ সুৰক্ষিত হৈ থাকিল । গতিকে গীতা শাস্ত্ৰহে অধ্যয়ন কৰা । গীতা
অধ্যয়নৰ পৰা সুখ শান্তিতো প্ৰাপ্ত কৰিব পাৰিয়েই তদুপৰি ই অক্ষয় অনাময়
পদ ও দিব পাৰে । গীতাৰ বিশ্ব-গৌৰৱ প্ৰাপ্ত টিকা “যথার্থ গীতা” ।

যদিও বিশ্বত সৰ্বত্ৰ গীতাৰ সমাদৰ আছে তথাপিও ই কোনো জাতিৰ
বা সম্প্ৰদায়ৰ সাহিত্য হৈ নাথাকিল কিয়নো সম্প্ৰদায় বুলিলে যি কোনো
সংসাৰত আবদ্ধ হৈ থাকে । ভাৰতত উদ্ভৱ হোৱা গীতা বিশ্ব মানৱৰ কাৰণে
লাইখুটা হৈ থাকিল, সেয়ে ইয়াক ৰাষ্ট্ৰীয় স্তৰৰ মান দি উচ্চ-নীচ, ভেদ-ভাৱ
আৰু কলহ পৰম্পৰাৰে পিড়িত বিশ্বৰ সম্পূৰ্ণ জনতাক শান্তি দিয়াৰ প্ৰচেষ্টা
হওঁক ।

॥ ॐ ॥

প্ৰাচীন কালৰ পৰা অদ্যপৰিমিত মনিষি সকলৰ দ্বাৰা দিয়া বাণীৰ তথ্যৰ ক্ৰম-

(শ্ৰীপৰমহংস আশ্ৰম জগতানন্দ গাওঁ-ডাম বৰৈণী কছাৰা,জিলা-
মিৰ্জাপুৰ(উঃ প্ৰঃ) ত নিজৰ আৱাস গৃহত প্ৰৱেশৰ সময়ত স্বামী অড়গড়ানন্দ
জীয়ে প্ৰৱেশ দ্বাৰৰ ওচৰত ব'ৰ্ভত গংগা দশহৰা (১৯৯৩ ইং)ৰ পূণ্য দিবসত
ইয়াক তালিকা কৰি লিখি থলে)

॥ বিশ্বগুৰু ভাৰত ॥

বৈদিক ঋষি (অনাদিকাল- নাৰায়ণ সূক্ত)

প্ৰতিটো অণু পৰমাণুত ব্যাপ্ত ব্ৰহ্মই সত্য। সেই জনাক জনাৰ বাহিৰে মুক্তিৰ
কোনো উপায় নাই।

* ভগৱান শ্ৰীৰাম (ত্ৰেতা- লাখ লাখ বছৰৰ আগতে- ৰামায়ণ) একমাত্ৰ
পৰমাত্মাৰ ভজনৰ বিনাই যি জনে কল্যাণ বিচাৰে তেওঁ অজ্ঞ।

* যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণ (৫২০০ বছৰৰ আগতে- গীতা) পৰমাত্মাই সত্য।
চিন্তনৰ পাছৰ পূৰ্ণতাত সেই সনাতন ব্ৰহ্মৰ প্ৰাপ্তী সম্ভৱ হয়। দেৱী-দেৱতাৰ
পূজা অজ্ঞতাৰ পৰিচায়ক।

* মহাত্মা জৰথুস্ত্ৰ (৪০০০ বছৰৰ আগতে পাৰ্চী ধৰ্ম্ম) ঈশ্বৰৰ উপাসনা
কৰি হৃদয়ৰ কু-ভাৱবোৰ নাশ কৰা উচিত। এই কু-ভাৱবোৰেই হল দুখৰ
কাৰণ।

* মহাত্মা মূচা- (৩০০০ বছৰৰ আগতে- ইহুদী ধৰ্ম্ম) তুমি ঈশ্বৰৰ পৰা
শ্ৰদ্ধা আঁতৰাই, মুৰ্ত্তি, সাজিলা- তাৰ ফলত ঈশ্বৰ অপ্রসন্ন হৈ আছে। প্ৰাৰ্থনা
কৰা।

* ভগৱান মহাবীৰ- (২৬০০ বছৰৰ আগতে- জৈন গ্ৰন্থ) আত্মাই
সত্য। কঠোৰ তপস্যাবে এই জন্মতেই জানিব পাৰি।

* গৌতম বুদ্ধ (২৫০০ বছৰৰ আগতে-মহাপৰিণিৰ্বাণ সূত্ৰ) মই সেই মোক্ষ।

* যিশু খৃষ্ট (২০০০ বছৰৰ আগতে- খৃষ্ট ধৰ্ম) ঈশ্বৰ প্ৰাৰ্থনাৰে প্ৰাপ্ত হয়। মোৰ অথবা সদগুৰুৰ ওচৰলৈ আহা যাতে ঈশ্বৰৰ পুত্ৰ হব পাৰা।

* হজৰত মহম্মদ (১৪০০ বছৰৰ আগতে- ইচলাম ধৰ্ম) লা ই লাহ ইল্লাহ মহম্মদুৰ্ৰ বসুল্লাহ- সবৰ্ৰ ব্যাপ্ত হৈ থকা খুদা (ঈশ্বৰ) ৰ বাহিৰে কোনো পূজনীয় নাই। মহম্মদ আল্লাৰ- বাৰ্ত্তাবাহক আছিল।

* আদি শংকাৰাচাৰ্য (১২০০ বছৰৰ আগতে) সংসাৰ মিছা। ইয়াত সত্য ইমানেই হৰি আৰু তেওঁৰ নাম।

* সন্ত কবিৰ (৬০০ বছৰৰ আগতে) ৰাম নাম অতি দুৰ্লভ, ঐৰনতে নহী কাম। আদি মধ্য, ঐৰ অন্তৰ্হ, ৰামহি তে সংগ্ৰাম। ৰামক লৈ সংঘৰ্ষ কৰা সেয়াই কল্যাণকাৰী।

* গুৰু নানক (৫০০ বছৰৰ আগতে) “এক ওঁকাৰ সদগুৰু প্ৰসাদী। এক ওঁকাৰেই সত্য। কিন্তু সেয়া- সদগুৰুৰ কৃপা প্ৰসাদ।

* স্বামী দয়ানন্দ সৰস্বতী (২০০ বছৰৰ আগতে) অজৰ, অমৰ, অবিনাশী এক পৰমাত্মাৰ উপাসনা কৰা। সেই ঈশ্বৰৰ মুখ্য নাম ‘ওঁ’।

* স্বামী শ্ৰী পৰমানন্দজী (১৯১১ -১৯৬৯ ইংৰাজী) ভগৱানে যেতিয়া দয়া কৰে, শত্ৰুও মিত্ৰ হৈ যায়, বিপত্তি সম্পত্তি হৈ যায়। ভগৱানে সবৰ্ৰ দেখে।

“ ওঁ ”

অনন্ত শ্ৰী বিভূষিত
যোগী ৰাজ যুগ পিতামহ
পৰম পূজ্য শ্ৰী স্বামী পৰমানন্দ জী
শ্ৰী পৰমহংস আশ্ৰম অনুসুইয়া
(চিত্ৰ কুট)ৰ

পৰম পাৰন চৰণত

সাদৰ সমৰ্পিত

— অন্তশ্ৰেৰণা ।

গুৰু- বন্দনা

॥ ওঁ শ্ৰী সদগুৰুদেৱ ভগৱানৰ কী জয় ॥

জয় সদগুৰুদেৱং পৰমানন্দং অমৰ শৰীৰং অবিকাৰী।

নিৰ্গুণ নিৰ্মূলং, ধৰি স্কুলং, কাটন শুলং ভৱভাৰী।।

সূৰত নিজ সোহং কলিমল খোহং, জনমন মোহন ছবিভাৰী।

অমৰাপুৰবাসী, সবসুখৰাশী, সদা একৰস নিৰ্বিকাৰী।।

অনুভৱ গণ্ঠীৰা, মতি কে ধীৰা, অলখ ফকিৰা অৱতাৰী।

যোগী অদ্বৈষ্টা, ত্ৰিকাল দ্ৰষ্টা, কেৱল পদ আনন্দকাৰী।।

চিত্ৰকুটহি আয়ো, অদ্বৈত লখায়ো, অনুসুইয়া আসন মাৰী।

শ্ৰীপৰমহংস স্বামী, অন্তৰ্য্যামি, হেয় বড়নামী সংসাৰী।।

হংসন হিতকাৰী, জগ পণ্ডাৰী, গৰ্ব পহাৰী উপকাৰী।

সংপস্থ চলায়ো, ভ্ৰম মিটায়ো, ৰূপ লখায়ো কৰতাৰী।।

ইহ শিষ্য হেয় তেৰো, কৰত নিহোৰো, মোপৰ হেৰো প্ৰণধাৰী।।

জয় সদগুৰু----- ভৱভাৰী।।

বন্দনা

ভৱ সাগৰ- তাৰণ কাৰণ হে, ববিনন্দন- বন্ধন- খন্ডন হে ।
শৰণাগত কিংকৰ ভীত মনে, গুৰুদেৱ দয়াকৰ দীন জনে ॥
হৃদি- কন্দৰ- তামস- ভাস্কৰহে, তুমি বিষ্ণু প্ৰজাপতি শংকৰ হে ।
পৰব্ৰহ্ম পৰাৎপৰ-বেদ ভনে, গুৰুদেৱ দয়াকৰ দীন জনে ॥
মন- বাৰণ-কাৰণ- অংকুশ হে, নৰ ত্ৰাণ কৰে হৰি চাম্বুয হে ।
গুণ-গান- পৰায়ণ দেৱগণে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥
কুল- কুণ্ড লিনী তুমি ভঞ্জক হে, হৃদি- গ্ৰন্থ বিদাৰণ- কাৰণ হে ।
মহিমা তব গোচৰ শুদ্ধ মনে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥
অভিমান- প্ৰভাৱ- বিমৰ্দক হে, অতি হীন জনে তুমি বক্ষক হে ।
মন- কম্পিত- বঞ্চিত ভক্তি- ঘনে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥
বিপুসূদন মংগলনায়ক হে, সুখ- শান্তি- বৰাভয় দায়ক হে ।
ত্ৰয়-তাপ-হৰে তব নাম গুণে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥
তব- নাম- সদা সুখ-সাধক হে, পতিতধম-মানৱ পাবক হে ।
মম মানস চঞ্চল ৰাত্ৰি দিনে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥
জয় সদগুৰু ঈশ্বৰ প্ৰাপক হে, ভবৰোগ বিকাৰ বিনাশক হে ।
মন লীন ৰহে তবশ্ৰীচৰণে, গুৰুদেৱ দয়া কৰ দীন জনে ॥

॥ ওঁ শ্ৰী সদগুৰুদেৱ ভগৱান কী জয় ॥

ধৰ্ম সিদ্ধান্ত – এক

- ১) সকলোৰে প্ৰভুৰে পুত্ৰ –
মমৈবাংশো জীৱলোকে জীৱভূতঃ সনাতনঃ
মনঃ যষ্ঠানীন্দ্ৰিয়াণি প্ৰকৃতিস্থানি কৰতি ॥১৫ ৭॥
সকলো মানৱ ঈশ্বৰৰে সন্তান।
- ২) মানৱ তনৱ সাৰ্থকতা –
কিং পুনৰ্ভ্ৰাক্ষণাঃ পুণ্যা ভক্তা ৰাজৰ্ষয়স্তথা ।
অনিত্যমসুখং লোকমিমং প্ৰাপ্য ভজস্ব মাম্ ॥৯ ৩৩॥
সুখৰহিত, ক্ষনভংগৰ কিন্তু দুৰ্লভ মানৱ তন পাই মোৰ ভজনা কৰা,
মানে ভজনা কৰাৰ অধিকাৰ মনুষ্য দেহতে আছে।
- ৩) মানুহৰ মাত্ৰ দুটাহে জাতি –
দ্বৌ ভূতসর্গৌ লোকেহস্মিন্দৈব আসুৰ এব চ ।
দৈবো বিস্তৰশঃ প্ৰোক্ত আসুৰং পাৰ্থ মে শূণু ॥১৬ ৬॥
মানুহ মাত্ৰ দুই প্ৰকাৰৰ হয়, দেৱতা আৰু অসুৰ। যাৰ হৃদয়ত
দৈৱি সম্পত্তিয়ে কাৰ্য্য কৰি থাকে তেওঁ দেৱতা আৰু যাৰ হৃদয়ত
আসুৰি সম্পত্তিয়ে কাৰ্য্য কৰি থাকে তেওঁ অসুৰ। তৃতীয় কোনো
অন্যজাতি সৃষ্টিত নাই।
- ৪) প্ৰত্যেক কামনা ঈশ্বৰৰ পৰা সূলভ-
ত্ৰৈবিদ্যা মাং সোমপাঃ পূতপাপা যষ্টেজ্জৰিষ্ট্ব বা স্বৰ্গতিং প্ৰাৰ্থয়ন্তে ।
তে পুণ্যমাসাদ্য সুৰেন্দ্রলোকমশ্ৰুন্তি দিব্যান্ দিবি দেৱভোগান্ ॥৯ ২০॥
মোৰ ভজনা কৰি লোকে স্বৰ্গলৈকে কামনা কৰে, মই তেওঁলোকক
দিওঁ। মানে সকলো এক পৰমাত্মাৰ পৰা সূলভ।
- ৫) ভগৱানৰ চৰণত পাপ নাশ হয় -
অপি চেদসি পাপেভ্যঃ সৰ্বেভ্যঃ পাপকৃত্তমঃ
সৰ্বং জ্ঞানপ্লবেনৈব বৃজিনং সন্তুৰিয্যসি ॥৪ ৩৬॥
সম্পূৰ্ণ পাপীতকৈয়ো অধিক পাপ কৰা জনো জ্ঞানৰূপী নৌকাৰে ি
নঃসন্দেহ পাৰ হৈ যায়।

৬)

জ্ঞান -

অধ্যাত্মজ্ঞাননিত্যত্বং তত্ত্বজ্ঞানার্থ দর্শনম্।

এতজ্ জ্ঞানমিতি প্রোক্তমজ্ঞানং যদতোহন্যথা ॥১৩ ১১॥

আত্মাৰ আধিপত্যৰ আচৰণ, তত্ত্বৰ অৰ্থ ৰূপ মই পৰমাত্মাৰ প্ৰত্যক্ষ দৰ্শনেই জ্ঞান, আৰু ইয়াৰ অতিৰিক্ত যি কোনোৱেই অজ্ঞান ,সেয়েঃ ঈশ্বৰৰ প্ৰত্যক্ষ অনুভূতিয়েই জ্ঞান।

৭)

ভজনাৰ অধিকাৰ সকলোৰে-

আপি চেৎসুদূৰাচাৰো ভজতে মামনন্যাভাক্।

সাধুৰেৰ স মন্তব্যঃ সম্যগ্ যবসিতো হি সঃ।

ক্ষিপ্ৰং ভবতি ধৰ্মাত্মা শশ্বচ্ছান্তিঃ নিগচ্ছতি ॥

কৌন্তেয় প্ৰতিজানিহি ন মে ভক্তঃ প্ৰণশ্চতি

৯ ৩০-৩১ ॥

অত্যন্ত দূৰাচাৰিও মোৰ ভজনা কৰিলে শীঘ্ৰেই ধৰ্মাত্মা হৈ যায় আৰু চিৰ স্বাস্থ্য শান্তি প্ৰাপ্ত কৰে। সেয়ে ধৰ্মাত্মা সেইজনেই যি এক পৰমাত্মাৰ প্ৰতি সমৰ্পিত আৰু ভজন কৰাৰ অধিকাৰ দূৰাচাৰি লৈকো আছে।

৮ :

ভগৱত্ পথত বীজৰ বিনাশ নাই -

নেহাভিক্ৰমনাশোহস্তি প্ৰত্যবায়ো ন বিদ্যতে।

স্বল্পমপ্যস্য ধৰ্মস্য ত্ৰায়তে মহতো ভয়াৎ ॥২ ৪০॥

এই আত্মদৰ্শন ক্ৰিয়াৰ স্বল্প আচৰণেই জন্ম-মৰণৰ মহান ভয়ৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰে।

৯ :

ঈশ্বৰৰ নিবাস

ঈশ্বৰঃ সৰ্বভূতানাং হৃদে শেহৰ্জুন তিষ্ঠতি।

ভ্ৰাময়ন্ সৰ্বভূতানি যন্ত্ৰাৰূঢ়ানি মায়য়া ॥১৮ ৬১॥

ঈশ্বৰ সকলো ভূত-প্ৰাণীৰ হৃদয়ত থাকে।

তমেৰ শৰণং গচ্ছ সৰ্বভাৰেন ভাৰত।

সম্পূৰ্ণ ভাবেৰে সেই এক পৰমাত্মাৰ শৰণত যোৱা-যাৰ কৃপাত
তুমি পৰমশান্তি স্বশাসত পৰম ধৰ্ম প্ৰাপ্ত কৰিবা।

১০ : যজ্ঞ -

সৰ্বাণীন্দ্রিয়কৰ্মাণি প্ৰাণকৰ্মাণি চাপৰে।

আত্মসংযমযোগাগ্নৌ জুহুতি জ্ঞানদীপিতে ॥৪ ২৭॥

সম্পূৰ্ণ ইন্দ্রিয়ৰ কৰ্মবোৰক, মনৰ চেষ্টাক, জ্ঞানেৰে প্ৰকাশিত
কৰি আত্মাত সংযম ৰূপী যোগাগ্নিত আৰ্হতি দিয়া।

অপানে জুহুতি প্ৰানং প্ৰাণেহপাণং তথাপৰে।

প্ৰাণাপানগতী ৰুদ্ধা প্ৰাণায়ামপৰায়ণাঃ ॥ ৪/২৯ ॥

বহুত যোগীয়ে শ্বাসক প্ৰশ্বাসত আৰ্হতি দিয়ে আৰু বহুতে প্ৰশ্বাসক
শ্বাসত। ইয়াতকৈও উন্নত অৱস্থা প্ৰাপ্ত কৰিলে অন্য শ্বাস প্ৰশ্বাসৰ গতি ৰুদ্ধ
কৰি প্ৰাণায়াম পৰায়ণ হয়। এই প্ৰকাৰৰ যোগ সাধনাৰ বিধি বিশেষৰ নামেই
যজ্ঞ। সেই যজ্ঞক কাৰ্য্যৰূপ দিয়াই হ'ল কৰ্ম।

১১ : যজ্ঞ কৰাৰ অধিকাৰ -

যজ্ঞশিষ্টামৃতভূজো যাস্তি ব্ৰহ্ম সনাতনম্।

নায়ং লোকোহস্ত্যযজ্ঞস্য কুতোহন্যঃ কুৰুসত্তম ॥ ৪/৩১ ॥

যজ্ঞ নকৰা জনৰ পুণৰ মনুষ্য শৰীৰ প্ৰাপ্ত নহয়, মানে যজ্ঞ
কৰাৰ অধিকাৰ- তেওঁলোকৰে আছে যিয়ে মনুষ্যশৰীৰ প্ৰাপ্ত
কৰিছে।

১২ :- ঈশ্বৰ দৰ্শন পাব পাৰি-

ভক্ত্যা ত্বনন্যয়া শক্য অহমেবংবিধোহৰ্জুন।

জ্ঞাতুং দ্ৰষ্টুং চ তত্ত্বেন প্ৰবেষ্টুং চ পৰন্তপ ॥ ১১/৫৪ ॥

অনান্য ভক্তিৰ দ্বাৰা মোক প্ৰত্যক্ষ ভাবে দেখিব পাৰে, জানিব
পাৰে আৰু প্ৰৱেশ কৰিবৰ সূলভ হয়।

আশ্চৰ্যবৎ পশ্যতি কশ্চিদেনম্

আশ্চৰ্যবদ্ বদতি তথৈব চান্যঃ।

আশ্চৰ্যবচৈচনমন্যঃ শৃণোতি

শ্ৰুত্বাপ্যেনং বেদ ন চৈব কশ্চিৎ ॥ ২/২৯ ॥

এই অবিনাশী আত্মাক বহুত কম লোকেহে আশ্চৰ্য্য্য ভাৰে
দেখে মানে এয়েই প্ৰত্যক্ষ দৰ্শন।

১৩ :- আত্মাই সত্য, আত্মাই সনাতন-

অচ্ছেদ্যোহয়মদাহ্যোহয়মক্লেদ্যোহশোষ্য এৰ চ ।

নিত্যঃ সৰ্বগতঃ স্থাণুৰচলোহয়ং সনাতনঃ ॥ ২/২৪ ॥

এই আত্মা সৰ্বব ব্যাপক, অচল স্থিৰেৰে থাকিব পৰা আৰু সনাতন
হয় । আত্মাই সত্য। এই অবিনাশী আত্মাক বহুত কম
লোকেহে আশ্চৰ্য্য্যভাৰে দেখে মানে এয়েই প্ৰত্যক্ষ দৰ্শন।

১৪ :- বিধাতা আৰু তেওঁৰ উৎপন্ন সৃষ্টি নাশবান –

আব্ৰহ্মভুবনাল্লোকাঃ পুনৰাবৰ্তিনোহৰ্জুন।

মামুপেত্য তু কৌন্তেয় পুনৰ্জন্ম ন বিদ্যতে ॥ ৮/১৬ ॥

ব্ৰহ্মা আৰু তেওঁৰ নিৰ্মিত সৃষ্টি, দেৱতা আৰু দানৱ দুখৰ
আকৰ ,ক্ষণ ভংগৰ আৰু নশ্বৰ।

১৫ :- দেৱ পূজা -

কামৈস্তৈস্তৈহৰ্হাতজ্ঞানাঃ প্ৰপদ্যন্তেহন্যদেবতাঃ ।

তং তং নিয়মমাস্থায় প্ৰকৃত্যা নিয়তা স্বয়াঃ। ৭/২০ ॥

কামনাৰ দ্বাৰা যাৰ বুদ্ধি আক্ৰান্ত হৈ আছে এনে অজ্ঞবুদ্ধিয়েই
পৰমাত্মাৰ অতিৰিক্ত অন্য দেৱতাৰ পূজা কৰে।

যেহপ্যন্যদেবতা ভক্তা যজন্তে শ্ৰদ্ধয়াষিতাঃ ।

তেহপি মামেব কৌন্তেয় যজন্ত্যবিধিপূৰ্বকম্ ॥ ৯/২৩ ॥

দেৱতাৰ পূজা কৰা সকলে মোৰেই পূজা কৰে কিন্তু এই পূজন ন
বিধিপূৰ্বক নোহোৱা হেতুকে নষ্ট হৈ যায়।

শাস্ত্ৰবিধিৰ ত্যাগ-

অৰ্জুন! শাস্ত্ৰবিধিৰ ত্যাগ কৰি ভজা বিলাকক সাত্বিক শ্ৰদ্ধাবানে

দেৱতাক, ৰাজস পুৰুষে যক্ষ-ৰাক্ষসক আৰু তামস পুৰুষে

ভূত-প্ৰেতৰ পূজা কৰে কিন্তু

কৰ্ষয়ন্তঃ শৰীৰস্থং ভূতগ্রামমচেতসঃ ।
মাং চৈবাস্তঃ শৰীৰস্থং তান্ বিদ্যাসুৰনিশ্চয়ান্ ॥ ১৭/৬ ॥
তেওঁলোকে শৰীৰ ৰূপত স্থিত ভূত সমূহক আৰু অন্তৰ্ঘ্যামী
ৰূপত স্থিত মোক পৰমাত্মাক বিৰোধ কৰে। তেওঁলোকক
তুমি অসুৰ বুলি জানা। বস্তুতঃ দেৱতাৰ পূজা কৰা জনো আসুৰি
বৃত্তিৰে অন্তৰ্গত।

১৬ :- অধম-

অশাস্ত্ৰবিহিতং ঘোৰং তপ্যন্তে যে তপো জনাঃ ।
দস্তাহ্ৰাৰসংযুক্তাঃ কামৰাগবলান্বিতাঃ ॥ (১৬/৭-১৯)
যিজনে যজ্ঞৰ বিধি ত্যাগ কৰি কল্লিত বিধিৰে পূজন কৰে তেওঁ
ত্ৰুৰকৰ্মী, পাপাচাৰী আৰু মনুষ্যৰ ভিতৰত অধম। অন্য কোনো অধম নহয়।

১৭ :- প্ৰকৃত বিধি কি ?

ওমিত্যেকাঙ্কৰং ব্ৰহ্ম ব্যাহৰন্ মামনুস্মৰন্ ।
য়াঃ প্ৰযাতি ত্যজন্ দেহং স যাতি পৰমাং গতিম্ ॥ ৮/১৩ ॥
‘ওঁ’ যি অক্ষয় ব্ৰহ্মৰ পৰিচায়ক তাৰে জপকৰা, মোৰ, এক পৰমাত্মাৰ
স্মৰণ কৰা, আৰু তত্ত্বদৰ্শী মহাপুৰুষৰ ধ্যান কৰা।

১৮ :- শাস্ত্ৰ

ইতি গুহ্যতমং শাস্ত্ৰমিদমুক্তং ময়ানঘ ।
এতদ্বুদ্ধগণ বুদ্ধিমান্ স্যাৎ কৃতকৃত্যশ্চ ভাৰত ॥ ১৫/২০ ॥
এনে প্ৰকাৰে এই অতি গোপনীয় শাস্ত্ৰ মোৰ দ্বাৰা ব্যক্ত কৰা
হল। এয়াই স্পষ্ট যে শাস্ত্ৰ হল গীতা।

শাস্ত্ৰ গীতা

তস্মাচ্ছাস্ত্ৰং প্ৰমাণং তে কাৰ্যাকাৰ্যব্যবস্থিতৌ ।
জ্ঞাত্বা শাস্ত্ৰবিধানোক্তং কৰ্ম কৰ্ত্তুমিহাহঁসি ॥ ১৬/২৪ ॥
কৰ্তব্য-অকৰ্তব্যৰ নিৰ্ধাৰণ শাস্ত্ৰই প্ৰমাণ। সেয়ে গীতাত নিৰ্ধাৰিত
বিধিৰ আচৰণ কৰক।

১৯ :- ধৰ্ম –

সৰ্বধৰ্মান্ পৰিত্যজ্য মামেকং শৰণং ব্ৰজ ।(১৮/৬৬)

বিভিন্ন ধাৰ্মিক ভাৱ বাদ দি মোৰ শৰণ লোৱা, এক ভগৱানৰ প্ৰতি পূৰ্ণ
সমৰ্থনেই ধৰ্মৰ মূল, সেইজন প্ৰভূক পাবৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত বিধিৰ

আচৰণেই হ'ল ধৰ্মাচৰণ (আধ্যায়- ২ শ্লোক ৪০) আৰু যি জনে
সেইটো কৰে তেওঁ অত্যন্ত পাপী হলেও শীঘ্ৰেই ধৰ্মাত্মা লাভ কৰিব
পাৰে- (আধ্যায় ৯ শ্লোক ৩০)

২০ :- ধৰ্ম প্ৰাপ্ত ক'ৰ পৰা হয় ?

ব্ৰহ্মণো হি প্ৰতিষ্ঠাহমমৃতস্যাব্যয়স্য চ ।

শাস্ত্ৰতস্য চ ধৰ্মস্য সুখসৈকান্তিকস্য চ ॥ ১৪/২৭ ॥

সেই অবিনাশী ব্ৰহ্মৰ, অমৃতৰ, শাস্ত্ৰত ধৰ্মৰ আৰু অখণ্ড একৰস
আনন্দৰ- ময়েই আশ্ৰয় স্থল, অৰ্থাৎ পৰমাত্মা স্থিত সদগুৰুয়েই
এই সকলোৰে আশ্ৰয় ।

নোটঃ- বিশ্বৰ সকলো ধৰ্মৰ সত্যধাৰা গীতাৰেই প্ৰসাৰণ ।

॥ ৩ ॥

প্ৰাক্ কথা

বস্তুতঃ গীতা শাস্ত্ৰৰ ওপৰত আলোচনা সমালোচনা কৰাৰ কোনো আৱশ্যকতা নাই, কিয়নো ইয়াৰ ওপৰত শতাধিক টিকা- টিপ্পনি লিখা হৈ গৈছে, যাৰ ভিতৰত পঞ্চাশতকৈ অধিক সংস্কৃততে আছে। গীতাক লৈ বহুতো মত আছে, যি নেকি সকলোৰ আধাৰ হ'ল গীতা। যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণই বহুতো কথাই কৈছিল আকৌ এই মত ভিন্নতা কিয়? বস্তুত বক্তাই এটা কথাকেই কয় কিন্তু শ্ৰোতা যদি দহ জন থাকে তেতিয়া দহ প্ৰকাৰে তেওঁলোকে গ্ৰহণ কৰি লয়। ব্যক্তিৰ বুদ্ধিৰ ওপৰত তামসি, ৰাজসি আৰু সাত্বিক গুণৰ যিমান প্ৰভাৱ, সেই স্তৰেই তেওঁলোকে ধৰিব পাৰে। তাতকৈ বেছি তেওঁ বুজিব নোৱাৰে। সেয়েহে মতভেদ থকাটো স্বাভাৱিক।

বিভিন্ন মতবাদৰে আৰু কেতিয়াবা একেই সিদ্ধান্তক বেলেগ বেলেগ সময়ত আৰু বেলেগ বেলেগ ভাষাত ব্যক্ত কৰিলে সাধাৰণ মানুহ আশংকাত পৰে। বহুতো টিকাৰ মাজত সেই সত্য ধাৰাই প্ৰবাহিত হৈ থাকে, তথাপিও শুদ্ধ অৰ্থ থকা এখন মাত্ৰ পুথি হাজাৰ খন টিকা মাজত ৰাখি দিলে চিনিব পৰা কঠিন হৈ পৰে যে যথার্থ কোন? বৰ্তমান কালত গীতাৰ বহুতো টিকা হৈ গৈছে, সকলোৱে নিজৰ সত্যতাৰ ঘোষণা কৰিছে, কিন্তু গীতাৰ শুদ্ধ অৰ্থৰ পৰা সিহঁত বহুত দূৰত থাকে। নিঃসন্দেহে কোনো কোনো মহাপুৰুষে সত্যক উপলদ্ধি কৰিব পাৰিছে যদিও বিভিন্ন কাৰণত তেওঁলোকে সমাজৰ সন্মুখত প্ৰস্তুত কৰিব পৰা নাই।

শ্ৰী কৃষ্ণৰ ভাৱক হৃদয়ঙ্গম কৰিব নোৱাৰা মূল কাৰণ হ'ল যে তেওঁ এজন যোগী আছিল। শ্ৰীকৃষ্ণই যি স্তৰৰ কথা কৈছিল, ক্ৰমশঃ গৈ গৈ সেই স্তৰ প্ৰাপ্ত কৰা কোনো মহাপুৰুষেহে আখৰে আখৰে কব পাৰিব যে শ্ৰী কৃষ্ণই যি সময়ত গীতাৰ উপদেশ দিছিল সেই সময়ত তেওঁৰ মনোগত ভাৱ কি আছিল? মনোগত সমস্ত ভাৱ ব্যক্ত কৰিব নোৱাৰি। কিছু কথাৰে, কিছু ভাৱ ভঙ্গীৰে আৰু বাকী সমস্ত ক্ৰিয়াত্মক হৈ থাকে, যাক অনুসৰণৰ দ্বাৰাহে জানিব পাৰি। যি স্তৰত শ্ৰীকৃষ্ণ আছিল ক্ৰমশঃ গৈ গৈ সেই অৱস্থা প্ৰাপ্ত

মহাপুৰুষেহে জানিব পাৰে যে গীতাই কি কয়? তেওঁ গীতাৰ বাক্যই পুনৰাবৃত্তি নকৰে আনকি তেওঁ ভৱকো দৰ্শায় কিয়নো যি দৃশ্য শ্ৰীকৃষ্ণৰ সন্মুখত আছিল সেই একেই দৃশ্য মহাপুৰুষ জনৰ সন্মুখতো আছে। সেই কাৰণে তেওঁ দেখে, দেখুৱায় আপোনাক জাগৃত কৰি সেই পথত চলায়।

পূজনীয় শ্ৰীপৰমহংস মহাৰাজও সেই স্তৰে মহাপুৰুষ আছিল। তেওঁৰ বাণী আৰু অন্তঃপ্ৰেৰণাৰে মই গীতাৰ যি অৰ্থ পালোঁ তাৰ সংকলনেই “ যথার্থ গীতা ”। ইয়াত মোৰ নিজস্ব একো নাই। এইটো ক্ৰিয়াত্মক। সাধনা আয়ত্ত কৰিব বিচৰা প্ৰত্যেক পুৰুষে এই পৰিধিৰে যাব লাগিব। যেতিয়ালৈকে তেওঁ ইয়াৰ পৰা পৃথক হৈ থাকে তেতিয়া লৈকে স্পষ্টকৈ কব পাৰি যে তেওঁ সাধনা কৰাই নাই, কিবা প্ৰকাৰৰ অন্য অনুসৰণে কৰি আছে, সেয়েহে কোনো মহাপুৰুষৰ শৰণ লোৱা উচিত। শ্ৰীকৃষ্ণই কোনো অন্য সত্যৰ কথা কোৱা নাই।

‘ঋষিভিৰ্বহুধা গীতম্’

ঋষি সকলে বহুবাৰ যাৰ কথা কৈছিল তাকেই কব বিচাৰিছোঁ। তেওঁ এইটো কোৱা নাছিল যে সেই জ্ঞান মইহে অকলে জানো, অথবা মইহে কও, আনকি তেওঁ কোনো তত্ত্বদৰ্শীৰ ওচৰলৈ যাবলৈ, নিষ্কপট ভাৱেৰে তেওঁক সেৱা কৰিবলৈ আৰু সেই জ্ঞান প্ৰাপ্ত কৰিবলৈ কৈছিল। শ্ৰীকৃষ্ণই মহাপুৰুষসকলৰ দ্বাৰা পৰিশোধিত সত্য হৈ উদঘাটন কৰিছিল।

গীতা সুবোধ সংস্কৃতত আছে। যদি আপুনি অথয় অৰ্থ লয় তেতিয়া গীতাৰ অধিকাংশই আপুনি নিজে হৃদয়ঙ্গম কৰিব পাৰিব, কিন্তু আপুনি জনা অৰ্থ আছে তেনে ভাৱে অৰ্থ নাপাবও পাৰে। উদাহৰণৰ কাৰণে শ্ৰীকৃষ্ণই স্পষ্ট ভাবে কৈছে যে যজ্ঞৰ প্ৰক্ৰিয়াই কৰ্ম; আকৌ আপুনি কয় খেতি কৰাই কৰ্ম। যজ্ঞক স্পষ্ট কৰি তেওঁ কৈছে যে যজ্ঞত বহুতো যোগীয়ে প্ৰাণক অপান বায়ুত হৰন কৰে, বহুতে অপানক প্ৰাণত হৰন কৰে, বহুতো যোগীয়ে প্ৰাণ অপানক দুইটাকে ৰোধ কৰি প্ৰাণায়াম-পৰায়ণ হয়। বহুতো যোগীয়ে ইন্দ্ৰিয়ৰ সম্পূৰ্ণ প্ৰবৃত্তিক সংযমায়িত হৰন কৰে। এই প্ৰকাৰৰ স্বাস-প্ৰশ্বাস চিন্তনেই হ’ল যজ্ঞ। মনৰ লগত ইন্দ্ৰিয়ৰ সংযমেই যজ্ঞ। শাস্ত্ৰকাৰ সকলে স্বয়ং যজ্ঞৰ

কথা কৈছে, আকৌ আপুনি কয় যে বিষ্ণুৰ বাবে স্বাহা কৈ জুইত ঘী-তিল হৰন কৰাই যজ্ঞ। সেই জন যোগেশ্বৰে এনে কিন্তু এটা কথাও কোৱা নাই।

কি কাৰণত আপুনি বাৰু বুজি পোৱা নাই? অথচ পৰিশ্ৰমৰ পিছতো আপুনি যথার্থ জ্ঞানৰ পৰা শুণ্য হৈ আছে? বস্তুতঃ মানুহ জন্মৰ পিছৰ পৰা ক্ৰমশঃ ডাঙৰ হয়, নিজৰ পৈত্ৰিক সম্পত্তি (ঘৰ, দোকান, মাটি-বাৰী পদ-প্ৰতিষ্ঠা, গৰু-ম'হ, যন্ত্ৰ-পাতি ইত্যাদি) ৰ অধিকাৰী হৈ পৰে। ঠিক তেনেদৰে কিছু অন্ধ বিশ্বাস, পৰম্পৰা, পূজা- পদ্ধতিবোৰো যৌতুক হিচাবে পায়। তেতিয়া কোটি দেৱতাৰ কথাটো ভাৰতত বহুত আগৰ পৰাই গণ্ডি কৰা হয়। বিশ্বত তেওঁলোকৰ ৰূপ অলেখ। শিশু যেতিয়া ডাঙৰ হৈ আহে নিজৰ মাক দেউতাক ককাই-ভাই ওচৰ-চুবুৰিয়াৰ পূজা অৰ্চনা প্ৰত্যক্ষ কৰে। ঘৰত-পৰিয়ালত প্ৰচলিত এনে পূজা পদ্ধতিৰ অমিট ছাপ তেওঁলোকৰ মস্তিষ্কত সোমাই যায়। দেৱীৰ পূজা পালে জীৱনভৰ তেওঁ দেৱী দেৱীয়ে চিঞৰী থাকে। আৰু পৰিয়ালত ভূত-পূজাৰ প্ৰাধান্য দেখে তেনেহলে ভূত ভূত কৰিয়েই জীৱন কটায়। কোনোৱে শিৱ কলে কোনোৱে কৃষ্ণ কয় কিবা এটাক ধৰি ৰাখিবই। তাক তেওঁ এৰিব নোৱাৰে।

এনে ভ্ৰান্ত পুৰুষে গীতাৰ নিচিনা কল্যাণকাৰী শাস্ত্ৰ, পালেও তাক বুজিব নোৱাৰে। লাগিলে তেওঁ পৈত্ৰিক সম্পত্তি, এৰিব পাৰে কিন্তু এই অন্ধ পৰম্পৰাক, ধৰ্মীয় পৰম্পৰাক এৰিব নোৱাৰে। পৈত্ৰিক সম্পত্তি ত্যাগ কৰি অথৱা এৰি বহুদূৰ যাব পাৰে, কিন্তু মস্তিষ্কত অংকিত হৈ থকা এই অন্ধপৰম্পৰাই তাতো আপোনাৰ পিছ নেৰে। আপুনি মূৰ কাটি বেলেগেতো ৰাখিব নোৱাৰে। সেয়ে আপুনি যথার্থ শাস্ত্ৰকো সেই অন্ধ পৰম্পৰা, ৰীতি-নীতি আৰু পূজা পদ্ধতিৰ অনুৰূপত ঢালি চায়। যদি সেই বিলাকে অনুৰূপ কথা মিলায় তেতিয়া আপুনি তাক শুদ্ধ বুলি মানি লয় আৰু যদি অনুৰূপ নহয় তেতিয়া আপুনি ভুল বুলি কয়। সেইকাৰণে আপুনি গীতাৰ মাহাত্ম্য বুজি নাপায়। গীতাৰ ৰহস্য ৰহস্যই হৈ থাকে। ইয়াৰ বাস্তৱিক ৰাস্তা দেখুওৱা জন হ'ল সন্ত বা সদগুৰু। তেওঁৱেই কব পাৰে যে গীতা কি? কি কয়? সকলোৱে নাজানে। সকলোৰে বাবে সূভাৱ উপায় হ'ল ইয়াক কোনোবা মহাপুৰুষৰ ওচৰত গৈ বুজি লোৱা, যাক শ্ৰীকৃষ্ণই অধিক জোৰ দি কৈছে।

গীতা কোনো বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ জাতি, বৰ্ণ, পন্থ, দেশ, কাল বা কোনো
 অন্ধ পৰম্পৰাৰ, সম্প্ৰদায়ৰ গ্ৰন্থ নহয়, আনকি ই সাৰ্বলৌকিক, সাৰ্বকালিক।
 ধৰ্ম গ্ৰন্থ হয়। এইখন প্ৰত্যেক দেশ, প্ৰত্যেক জাতি বা প্ৰত্যেক স্তৰৰ প্ৰত্যেক
 স্ত্ৰী-পুৰুষৰ কাৰণে, সকলোৰ কাৰণে হয়। মাত্ৰ আনৰ কথা শুনি বা আনৰ
 পৰা প্ৰভাৱিত হৈ মনুষ্যই এনে নিৰ্ণয় লব নালাগে, যাৰ প্ৰভাৱ পোনে পোনে
 তাৰ অস্তিত্বত পৰে। পূৰ্বাগ্ৰহৰ ভাৱনাৰ পৰা মুক্ত হোৱা সত্যাস্থেয়ী সকলৰ
 কাৰণেই এই আৰ্যগ্ৰন্থ আলোক স্তম্ভ। হিন্দু সকলৰ বাবে “ বেদেই প্ৰমাণ”।
 বেদৰ অৰ্থ হ’ল জ্ঞান, পৰমাত্মা জনা। পৰমাত্মা সংস্কৃততো নাই সংহিতাতো
 নাই। কিতাপ তেওঁৰ সাংকেতিক চিহ্ন মাত্ৰ। তেওঁ বস্তুতঃ হৃদয়ত জাগৃত
 হয়। বিশ্বামিত্ৰ চিন্তাত আছিল। তেওঁৰ ভক্তি দেখি ব্ৰহ্মা আহি কলে
 “আজিৰ পৰা তুমি ঋষি হ’লা ”। বিশ্বামিত্ৰৰ সন্তোষ নহল, চিন্তাত লাগি
 থাকিল। কিছু কালৰ পাছত দেৱতাৰ সহিতে ব্ৰহ্মা আকৌ আহি কলে “আজিৰ
 পৰা তুমি ৰাজৰ্ষি হ’লা ”। কিন্তু বিশ্বামিত্ৰই সমাধান নাপালে। তেওঁ একেৰাহে
 চিন্তাত লাগি থাকিল। ব্ৰহ্মা দৈবী সম্পদেৰে পুনঃ আহি কলে যে তুমি আজিৰ
 পৰা মহৰ্ষি হ’লা। বিশ্বামিত্ৰই কলে “ নহয়, মোক জিতেন্দ্ৰিয় ব্ৰহ্মৰ্ষি কওক
 ”। ব্ৰহ্মাই কলে “ এতিয়া তুমি জিতেন্দ্ৰিয় হোৱা নাই ”। বিশ্বামিত্ৰ পুনঃ তপস্যাত
 লাগি গল, তেওঁৰ মস্তিষ্কৰ পৰা ধূঁৱা ওলাবলৈ ধৰিলে, তেতিয়া দেৱতা সকলে
 গৈ ব্ৰহ্মাক নিবেদন কৰিলে। ব্ৰহ্মাই গৈ বিশ্বামিত্ৰক পুনঃ কলে “ এতিয়া তুমি
 ব্ৰহ্মৰ্ষি হ’লা ”। বিশ্বামিত্ৰই কলে “ যদি মই ব্ৰহ্মৰ্ষি হ’লো তেতিয়া হলে বেদ
 মোক বৰণ কৰক ”। বেদ বিশ্বামিত্ৰৰ হৃদয়ত সোমাল। যি তত্ব নাজানিছিল,
 সেইটো জানিলে। এয়াই বেদ, বেদকোনো গ্ৰন্থ নহয়। যত বিশ্বামিত্ৰ তাত
 বেদ ও আছিল।

এইটো শ্ৰীকৃষ্ণইও কৈছিল, “ সংসাৰ অবিনাশী আইতৰ গছ হয়,
 ওপৰত পৰমাত্মা যাৰ মূল আৰু তলত প্ৰকৃতি পৰ্য্যন্ত শাখা। যিয়ে এই প্ৰকৃতিৰ
 অন্ত কৰি পৰমাত্মাক বিদিত কৰি লৈছে তেৱেই বেদবিদ্। অজুৰ্ন! মইয়ো
 বেদবিদ্। সেয়েহে প্ৰকৃতিৰ প্ৰসাৰ আৰু শেষত পৰমাত্মাৰ অনুভূতিৰ নামেই
 বেদ। এই অনুভূতি ঈশ্বৰ প্ৰদত্ত, সেই কাৰণে বেদক অপৌৰুষেয় বুলি কোৱা

হয়। মহাপুৰুষ অপৌৰুষেয় হয়, তাৰ মাধ্যমেদি পৰমাত্মাই মাতে। তেওঁ পৰমাত্মাৰ বাণী প্ৰসাৰক(ট্ৰেন্সমিটাৰ) হৈ পৰে। মাত্ৰ শব্দ জ্ঞানৰ আধাৰত তেওঁৰ বাণীত নিহিত যথার্থক জানিব নোৱাৰি। তেওঁক সেইজনেই জানে যি জনে ত্ৰিয়াত্মক পক্ষত চলি এই অপৌৰুষেয় স্থিতি প্ৰাপ্ত কৰিছে, যাৰ পুৰুষ (অহং) পৰমাত্মাত বিলিন হৈ গৈছে।

বস্তুতঃ বেদ অপৌৰুষেয় হয়, কিন্তু কোৱা মানুহ এশ ডেৰশ মান মহাপুৰুষেই আছিল। তেওঁলোকৰ বাণীৰ সংকলনকেই ‘ বেদ ’কোৱা হয়। কিন্তু যেতিয়া শাস্ত্ৰ লিখিত ৰূপত হয়, তেতিয়া সামাজিক ব্যৱস্থাৰ নিয়মো লগতে লিখা হয়। মহাপুৰুষৰ নামত জন সাধাৰণে তাৰোপালন কৰিবলৈ ধৰে, যদিও ধৰ্মৰ পৰা এওঁলোকৰ সম্বন্ধ বহুত দূৰত থাকে। আধুনিক যুগত মন্ত্ৰীৰ আগে পিছে থাকি পালী নেতা বিলাকেও নিজৰ কাম কৰাই লয়, যিটো মন্ত্ৰীয়েও এনে নেতাক চিনি নাপায়। এই ধৰণে সামাজিক ব্যৱস্থাৰ মহাপুৰুষৰ আঁৰত থাকি খোৱা-লোৱাৰ নিয়মো গ্ৰহণত লিপিবদ্ধ কৰি দিয়া হয়। সেইবোৰৰ সামাজিক উপযোগীতা সাময়িক ভাৱে হয়। বেদৰ সম্বন্ধতো একেই। তাৰ চিৰন্তন সত্য উপনিষদত সংগৃহিত আছে। সেই উপনিষদ বিলাকৰ সাৰাংশ যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণৰ বাণী ‘গীতা’। সাৰাংশত গীতা অপৌৰুষেয়‘বেদ’ ৰসৰ পৰা সমুদ্ভূত উপনিষদ সুধাৰ সাৰ সৰ্বস্ব হয়।

এনে ধৰণে প্ৰত্যেক মহাপুৰুষ যি পৰমতত্ত্ব প্ৰাপ্ত কৰি লৈছে,স্বয়ং তেৱেই ধৰ্মগ্ৰন্থ। তেওঁৰ বাণীৰ সংকলন বিশ্বৰ যতেই নাথাকক সেইটোকে শাস্ত্ৰ বুলি কোৱা হয়। কিন্তু কিছু ধৰ্মাৱলম্বী সকলে এইটোও কয় যে“যিমান কুৰাণত লিখা আছে সেইটোহে সচা, এতিয়া কোৰাণ আকৌ নামি নাহে”। “ঈসামসীহক বিশ্বাস নকৰিলে স্বৰ্গ প্ৰাপ্ত নহয়, তেওঁ ঈশ্বৰৰ অকলশৰীয়া লৰা আছিল” আৰু এনে মহাপুৰুষ হবই নোৱাৰে”। এইটো তেওঁলোকৰ অন্ধ বিশ্বাস। যদি সেই তত্বকে সাক্ষাত কৰি লোৱা হয়, তেতিয়া সেই একে কথাকে হব।

গীতা সাৰ্বভৌম গ্ৰন্থ হয়। ধৰ্মৰ নামত প্ৰচলিত বিশ্বৰ সমস্ত ধৰ্ম গ্ৰন্থৰ ভিতৰত গীতাৰ স্থান অদ্বিতীয়। ই অকল ধৰ্মশাস্ত্ৰই নহয়, আনকি অন্য ধৰ্ম

নাই। ভাষান্তৰৰ সময়ত এই শব্দবোৰৰ অৰ্থ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ধ্যান দিয়া হৈছে আৰু আৱশ্যক স্থানত ব্যাখ্যাও কৰা হৈছে। গীতাৰ আকৰ্ষণ নিম্ন প্ৰশ্ন বিলাকতে আছে, যাৰ বাস্তবিক অৰ্থ আধুনিক সমাজে পাহৰি গৈছে।

নাই। ভাষান্তৰৰ সময়ত এই শব্দবোৰৰ অৰ্থ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ধ্যান দিয়া হৈছে আৰু আৱশ্যক স্থানত ব্যাখ্যাও কৰা হৈছে। গীতাৰ আকৰ্ষণ নিম্ন প্ৰশ্ন বিলাকতে আছে, যাৰ বাস্তবিক অৰ্থ আধুনিক সমাজে পাহৰি গৈছে।

সেইবোৰ এনেধৰণৰ যি বিলাক “যথার্থ গীতাত” আপুনি পাব —

- ১) শ্ৰীকৃষ্ণ :- এজন তত্বদৰ্শী যোগী আছিল।
- ২) সত্য :- আত্মাই একমাত্ৰ সত্য।
- ৩) সনাতন :- আত্মাই সনাতন, পৰমাত্মাই সনাতন।
- ৪) সনাতন ধৰ্ম :- পৰমাত্মাৰ লগত মিলনৰ প্ৰক্ৰিয়া।
- ৫) যুদ্ধ :- দৈব আৰু আসুৰিক গুণ সমূহৰ সংঘৰ্ষই যুদ্ধ। ই অন্তঃকৰণৰ দুটা প্ৰবৃত্তি। এই দুটাৰ সমাপ্তিয়েই পৰিণাম।
- ৬) যুদ্ধ স্থান :- এই মানৱ শৰীৰ মনৰ সৈতে ইন্দ্ৰিয় সমূহৰ যুদ্ধ স্থল।
- ৭) জ্ঞান :- পৰমাত্মাৰ প্ৰত্যক্ষ অনুভূতিয়েই জ্ঞান।
- ৮) যোগ :- সংসাৰৰ সংযোগ- বিয়োগ ৰহিত অব্যক্তব্ৰহ্মৰ লগত মিলনেই যোগ।
- ৯) জ্ঞান যোগ :- আৰাধনাই কৰ্ম। স্বয়ং নিজৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ কৰ্মত প্ৰবৃত্তি হোৱাই হল জ্ঞানযোগ।
- ১০) নিষ্কাম কৰ্মযোগ :- ইষ্টৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ হৈ অৰ্থাত্‌ সমৰ্পণ ভাৱেৰে কৰ্মত প্ৰবৃত্তি হোৱাই হল নিষ্কাম কৰ্মযোগ।
- ১১) শ্ৰীকৃষ্ণই কোন সত্যৰ কথা কৈছে- শ্ৰীকৃষ্ণই সেই সত্যকে কৈছে, যিটো তত্বদৰ্শী সকলে আগতো দেখিছিলে আৰু আগলৈও দেখা পায়।

১২) যজ্ঞঃ-সাধনাৰ বিধি- বিশেষৰ নামেই 'যজ্ঞ'

১৩) কৰ্মঃ-যজ্ঞক কাৰ্য্যৰূপ দিয়াই হ'ল কৰ্ম।

১৪) বৰ্ণঃ-আৰাধনাৰ এক প্ৰকাৰৰ বিধি যাৰ নাম কৰ্ম যাক চাৰি ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছে, সেয়াই চাৰি বৰ্ণ। সাধনাৰ পথত একেই সাধকৰ উচ্চ-নিচ স্তৰ, যিটো কোনো জাতি নহয়।

১৫) বৰ্ণ সংকৰঃ - পৰমাত্মাৰ পথৰ পৰা চূত্ৰ হোৱা সাধনাত ভ্ৰম উৎপন্ন হোৱাই হ'ল বৰ্ণ সংকৰ।

১৬) মনুষ্যৰ শ্ৰেণীঃ - অন্তঃকৰণৰ স্বভাৱ অনুসৰি মনুষ্য দুই প্ৰকাৰৰ হয় - এজন দেৱতাৰ দৰে, অন্যজন অসুৰৰ দৰে। এইটোৱেই মনুষ্যৰ - এজন দেৱতাৰ দৰে, অন্যজন অসুৰৰ দৰে। এইটোৱেই মনুষ্যৰ দুটা জাতি, যিটো স্বভাৱৰ দ্বাৰা নিৰ্দ্ধাৰিত হয় আৰু এই স্বভাৱ উঠা নমা কৰে।

১৭) দেৱতা -হৃদয় ক্ষেত্ৰত পৰম দেৱৰ দেৱত্ব আৰ্জন কৰিব পৰা গুণ সমূহ। বাহ্য দেৱতাৰ পূজা অজ্ঞ বুদ্ধিৰ পৰিচয়।

১৮) অৱতাৰ - অৱতাৰৰ আবিৰ্ভাৱ ব্যক্তিৰ হৃদয় ক্ষেত্ৰত হয়, বাহিৰত নহয়।

১৯) বিৰাট দৰ্শন - যোগীৰ হৃদয়ত ঈশ্বৰৰ দ্বাৰা দিয়া অনভূতি। ভগৱান সাধকৰ হৃদয়ত দৃষ্টি দি থিয় হয়, তেতিয়া দেখা পায়।

২০) পূজনীয় দেৱ (ইষ্ট)- একমাত্ৰ পৰাৎপৰ ব্ৰহ্মই পূজনীয় দেৱ। তেওঁক বিচৰাৰ ক্ষেত্ৰ হ'ল হৃদয় দেশ। সেই অব্যক্ত স্বৰূপ স্থিত মহাপুৰুষ পৰাৎপৰ ব্ৰহ্ম প্ৰাপ্তীৰ একমাত্ৰ স্ৰোত।

এতিয়া যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণৰ স্বৰূপ অনুভৱ কৰিবলৈ হলে তিনি আধ্যায় লৈকে আপুনি পঢ়িব লাগিব, আধ্যায় তেৰলৈকে পাওতে আপুনি স্পষ্ট অনুভৱ কৰিব পাৰিব যে শ্ৰীকৃষ্ণ এজন যোগী আছিল। আধ্যায় দুইৰ পৰাই সত্য অৱগত হব। সনাতন আৰু সত্য এক আনটোৰ পৰিপূৰক, এই আধ্যায় দুইৰ পৰাই স্পষ্ট হব আৰু এইটো শেষ আধ্যায় লৈকে চলি থাকিব। যুদ্ধ শব্দৰ অৰ্থ চাৰি আধ্যায় লৈ স্পষ্ট হব, এঘাৰ আধ্যায়ত সংশয় নিৰ্মূল হব তথাপিও

ইয়াৰ অধিক জানিবৰ বাবে যোগ আধ্যায় লৈকে চাব লাগে। যুদ্ধ স্থল বুজিবৰ বাবে আধ্যায় বাৰ-তেৰ চাওক।

জ্ঞানৰ অৰ্থ চতুৰ্থ আধ্যায় লৈকে স্পষ্ট হয় কিন্তু তেৰ অধ্যায়ত স্পষ্ট হৈ যাব যে প্ৰত্যক্ষ দৰ্শনৰ নামেই ‘ জ্ঞান’। যোগ অধ্যায় ছয় লৈ কে পঢ়িলে আপুনি বুজি পাব, তেনেকৈ শেষলৈকে যোগৰ বিভিন্ন অংশৰ পৰিভাষা দিয়া আছে। জ্ঞান যোগ আধ্যায় তিনিৰ পৰা ছয় লৈ কে স্পষ্ট হৈ যাব, আগলৈ চাবৰ বিশেষ প্ৰয়োজন নাথাকে। নিষ্কাম কৰ্মযোগ “আধ্যায় দুইৰ পৰা আৰম্ভ হৈ শেষলৈকে আছে। যজ্ঞ সম্পৰ্কে আপুনি তিনি আধ্যায়ৰ পৰা চাৰিলৈকে পঢ়িলে স্পষ্ট হৈ যাব। দুটা জাতি, যিটো স্বভাৱৰ দ্বাৰা নিৰ্দ্ধাৰিত হয় আৰু এই স্বভাৱ উঠা নমা কৰে। সাধকৰ হৃদয়ত দৃষ্টি দি থিয় হয়, তেতিয়া দেখা পায়।

‘কৰ্ম’ৰ নাম আধ্যায় ২/৩৯ ত প্ৰথম দিয়া হৈছে। এই শ্লোকৰ পৰাই আধ্যায় চাৰিলৈকে পঢ়িলে স্পষ্ট হৈ যাব যে কৰ্মৰ অৰ্থ হ’ল কিয় আৰাধনা-ভজন? আধ্যায় যোগ আৰু সোতৰই সত্যক স্থিৰ কৰি দিব। ‘ বৰ্ণ সংকৰ’ তিনি আধ্যায়ত আৰু ‘অৱতাৰ’ চাৰি অধ্যায়ত স্পষ্ট হৈ যাব। বৰ্ণ ব্যৱস্থাৰ কাৰণে ওঠৰ আধ্যায় চাব লাগিব, তেনেকৈ সংকেত অৱশ্যে তিনি-চাৰি আধ্যায়তো আছে। মনুষ্যৰ দেবাসুৰ জাতিৰ বাবে আধ্যায় যোগলৈই দ্ৰষ্টব্য, বিৰাট দৰ্শন আধ্যায় দহৰ পৰা এঘাৰলৈ স্পষ্ট হৈ যায়। আধ্যায় সাত, ন আৰু পোন্ধৰত ইয়াৰ প্ৰকাশ পাইছে, আধ্যায় সাত, ন আৰু সোতৰত বাহ্য দেৱতা সকলৰ অস্তিত্বহীনতা স্পষ্ট হৈ যায়। পৰমাত্মাৰ পূজাৰ মূল হৃদয় দেশতে আছে, যত ধ্যান, স্বাশ-প্ৰশ্বাসৰ চিন্তন ইত্যাদি ক্ৰিয়া, যি একান্ত বহি (মন্দিৰ মুৰ্তীৰ ওচৰত নহয়) কৰিব পৰা যাব। আধ্যায় তিনি, চাৰি, ছয় আৰু ওঠৰত এইটো স্পষ্ট হৈ যাব। বেছি ভবা-চিন্তাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। যদি আধ্যায় ছয়লৈকে আপুনি অধ্যয়ন কৰে তেতিয়াও “যথার্থ গীতাৰ সাৰ বিষয় আপুনি বুজি পাব।

গীতা জীৱন নিৰ্বাহৰ সাধন নহয়, বৰঞ্চ জীৱন সংগ্ৰামত শাস্বত বিজয়ৰ ক্ৰিয়াত্মক প্ৰশিক্ষন হয়, সেই কাৰণেই যুদ্ধ-গ্ৰন্থ, যিয়ে বাস্তৱিক বিজয়

প্ৰদান কৰে, কিন্তু গীতোক্ত যুদ্ধ তৰোৱাল , ধনু-শৰ গদালৈ কৰা যুদ্ধ নহয়, সাংসাৰিক যুদ্ধ নহয়, আৰু এনে যুদ্ধত শাস্ত্ৰত বিজয় নাই। এইটো সদায় সত্ৰ প্ৰবৃত্তিৰ সংগ্ৰাম, যাৰ ৰূপকাত্মক বৰ্ণনাৰ পৰম্পৰা আছে। বেদৰ ইন্দ্ৰ আৰু ব্ৰাসুৰ, বিদ্যা আৰু অবিদ্যা, পূৰাণত দেবাসুৰ সংগ্ৰাম, মহাকাব্যত ৰাম আৰু ৰাৱণ, কৌৰৱ আৰু পাণ্ডৱৰ সংঘৰ্ষকে গীতাই ধৰ্মক্ষেত্ৰ আৰু কুৰুক্ষেত্ৰত দৈৱি সম্পদ আৰু আসুৰিক সম্পদ, সজাতীয় আৰু বিজাতীয়, সদগুণ আৰু দুৰ্গুণৰ সংঘৰ্ষৰ কথা কৈছে।

এই সংঘৰ্ষ য'ত হয়, সেই স্থান ক'ত? গীতাৰ ধৰ্মক্ষেত্ৰত আৰু কুৰুক্ষেত্ৰ ভাৰতৰ কোনো ভূ-খণ্ড নহয়, আনকি স্বয়ং গীতাকাৰৰ শব্দত “ইদং শৰীৰং কৌন্তেয় ক্ষেত্ৰমিত্যভিধীয়তে” কৌন্তেয়! এই শৰীৰেই হ'ল এখন ক্ষেত্ৰ, যত সিঁচা ভাল বেয়াৰ বীজ সংস্কাৰ ৰূপত সদায় অংকুৰিত হয়। দহ ইন্দ্ৰিয়, মন, বুদ্ধি, চিত্ৰ, অহংকাৰ পঞ্চ বিকাৰ, আৰু তিনি গুণৰ বিকাৰ এই ক্ষেত্ৰৰ প্ৰসাৰ। প্ৰকৃতিৰ পৰা উৎপন্ন এই তিনি গুণৰ পৰা মানুহ বিবশ হৈ কৰ্ম কৰে, সি এখন্তেকো কৰ্ম নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰে।

“পুনৰপি জননম্ পুনৰপি মৰণম্, পুনৰপি জননী জঠৰে শয়নম্”

জন্ম জন্ম এইখিনি কৰিয়েই তো পাৰ হৈছে। এয়াই কুৰুক্ষেত্ৰ। সদগুৰু মাধ্যমেৰে সাধনা কৰি শুদ্ধ ৰাস্তায়েদি সাধক যেতিয়া পৰমধৰ্ম পৰমাত্মাৰ ফালে অগ্ৰসৰ হয়, তেতিয়াই এই ক্ষেত্ৰ ধৰ্মক্ষেত্ৰ হৈ পৰে। এই শৰীৰেই ক্ষেত্ৰ।

এই শৰীৰৰ অন্তৰালত থকা অন্তঃকৰণৰ দুই প্ৰবৃত্তি বৰ প্ৰাচীন, সেয়া হল দৈৱি সম্পদ আৰু আসুৰি সম্পদ। দৈৱি সম্পদত আছে পূণ্যৰূপী পাণ্ডু আৰু কৰ্তব্যৰূপী কুন্তী। পূণ্য জাগ্ৰিত হলে মানুহে যি কোনো কৰ্তব্য ভাবিচিন্তি কৰে, নিজৰ মতে তেওঁ কৰ্তব্যই কৰি গৈছে কিন্তু তেওঁৰ এই কৰ্তব্য নহল, কিয়নো পূণ্যৰ বিনা কৰ্তব্য বুজি পোৱা নাযায়। কুন্তীয়ে পাণ্ডুৰ লগত সম্বন্ধ হোৱাৰ পূৰ্বতে যি কৰিলে সেয়া আছিল আৰ্জিত-কৰ্ণ। আজীবন কুন্তীৰ পুত্ৰ বিলাকৰ লগতে যুজি থাকিল। পাণ্ডুৰ দুধৰ্ষ শত্ৰু আৰু কোনো যদি আছিল

তেন্তে আছিল 'কৰ্ণ'। বিজাতিৰ কৰ্মই কৰ্ণ যি বন্ধনকাৰি, যত পৰম্পৰাগত অজ্ঞতাৰ চিত্ৰ দাঙি ধৰিছে, পূজা - পদ্ধতি যত এৰিব পৰা নাই। পুণ্য জাগৃত হোৱাৰ বাবে ধৰ্মৰূপী যুধিষ্ঠিৰ অনুৰাগ ৰূপী 'অজুন' ভাৱৰূপী 'ভীম' নিয়মৰূপী 'নকুল' সংসঙ্গ ৰূপী 'সহদেৱ' সাহিত্যিকতাৰূপী 'সাত্যকি' কায়াত সামৰ্থ্য ৰূপী 'কাশীৰাজ' কৰ্তব্যৰ দ্বাৰা ভৱত বিজয় 'কুন্তিভোজ' ইত্যাদি ইষ্টমুখি মানসিক প্ৰবৃত্তিৰ উৎকৰ্ষ হৈছিল, যাৰ গণনা সাত অক্ষৌহিণী। 'অক্ষ' দৃষ্টিক কোৱা হয়। সত্যময়ী দৃষ্টিকোণেৰে যাৰ গঠন হৈছে সেয়াই দৈবি সম্পদ। পৰমধৰ্ম পৰমাত্মা লৈকে নিব পৰা এই সাত খটখটি সাত ভূমিকা হয় এয়াই কোনো গণনা বিশেষ নহয়। বস্তুতঃ এই প্ৰবৃত্তিবোৰ অনন্তঃ।

দ্বিতীয় হ'ল 'কুব্জক্ষেত্ৰ'। যত দহ ইন্দ্ৰিয় আৰু এক মন এঘাৰ অক্ষৌহিণী সৈন্য। মনৰ সৈতে ইন্দ্ৰিয়ময়ী দৃষ্টিকোণেৰে যাৰ গঠন হৈছে, সেইটোৱেই আসুৰি সম্পদ, যত অজ্ঞান ৰূপী 'ধৃতৰাষ্ট্ৰ' আছে, যি সত্যক উপলব্ধি কৰিব পাৰিও অন্ধ হৈ আছে। তেওঁৰ সহধৰ্মিণী 'গান্ধাৰী' প্ৰবৃত্তিবোৰ ইন্দ্ৰিয়ৰে ভৰা। ইয়াৰ লগতে মোহৰূপী 'দূৰ্যোধন', দুৰ্বুদ্ধীৰূপী 'দুঃশাযন', বিজাতিয় কৰ্মৰূপী 'কৰ্ণ', ভ্ৰমৰূপী 'ভীষ্ম' দ্বৈত আচৰণৰূপী 'দ্রোণাচাৰ্য্য', আসক্তিকৰূপী 'অশ্বথামা' বিকল্পৰূপী 'বিকৰ্ণ' আধৰুৱা সাধনাৰ কৃপাৰ আচৰণৰূপী 'কৃপাচাৰ্য্য', আৰু এই সকলোৰে মাজত জীৱৰূপী 'বিদুৰ' যি অজ্ঞানতে থাকে কিন্তু দৃষ্টি সদায় পাণ্ডৱৰ ওপৰত, পুণ্যৰে প্ৰবাহিত প্ৰবৃত্তিৰ ওপৰত কিয়নো আত্মাই পৰমাত্মাৰ শুদ্ধ অংশ। এনেধৰণেৰে আসুৰি সম্পদো অনন্ত। ক্ষেত্ৰ এটাই এই শৰীৰ, ইয়াত যুদ্ধ কৰিব পৰা দুটা প্ৰবৃত্তি আছে। এটা প্ৰকৃতিত বিশ্বাস আনি দিয়ে, নীচ-অধম যোনিৰ কাৰণ হয়, ঠিক দ্বিতীয় টোৱে পৰমপুৰুষ পৰমাত্মাত বিশ্বাস আনি প্ৰবেশ কৰাই দিয়ে। তত্বদৰ্শী মহাপুৰুষৰ ওচৰত থাকি ক্ৰমশঃ সাধনা কৰিলে দৈবি সম্পদৰ উৎকৰ্ষ হয় আৰু আসুৰি সম্পদ সৰ্ব্ব প্ৰকাৰে শমন হয়। যেতিয়া কোনো বিকাৰেই নাথাকিব মনৰ নিৰোধ উৎপন্ন হ'ব, আৰু নিৰুদ্ধ মনৰ বিলয়ৰ পাছত দৈবি সম্পদৰো আৱশ্যকতা সমাপ্ত হৈ যাব। অৰ্জুনে দেখিলে যে কৌৰৱ পক্ষৰ বাদেও পাণ্ডৱ পক্ষৰ যোদ্ধা সকলো যোগেশ্বৰত সমাহিত হৈ আছে। পূৰ্ণতাৰ

লগে লগে দৈব সম্পদো বিলয় হৈ গৈ আছে, শেষত শাস্ত্ৰত পৰিণাম ওলাই পৰিছে। ইয়াৰ পিছতো মহাপুৰুষে যদি কিবা কৰে, তেতিয়াহলে মাত্ৰ নিজৰ সমৰ্থনকাৰীৰ মাৰ্গদৰ্শনৰ কাৰণেহে কৰে।

লোক সংগ্ৰহৰ এই ভাৱনাৰে মহাপুৰুষ সকলে সুক্ষ্ম মনোভাৱৰ বৰ্ণন এনেদৰে স্থূল ৰূপত দিয়ে। ‘গীতা’ ছন্দবদ্ধ, ব্যাকৰণ সন্মত, কিন্তু ইয়াৰ পাত্ৰবোৰ প্ৰতিকাত্মক, অমূৰ্ত্ত যোগ্যতাৰ মুৰ্ত্তৰূপ মাত্ৰ। গীতাৰ আৰম্ভনীতে ত্ৰিশ-চল্লিশ পাত্ৰৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে যাৰ আধা সংখ্যাই সজাতীয় আৰু আধা বিজাতীয়। কিছু পাণ্ডৱ পক্ষৰ আৰু কিছু কৌৰৱ পক্ষৰ, “বিশ্বৰূপ দৰ্শনৰ” সময়ত ইয়াৰে দুইচাৰিটা নাম পুনঃ উল্লেখিত হৈছে, অন্যথা সম্পূৰ্ণ গীতাত এই নাম বোৰৰ কতো আলোচনা নাই। একমাত্ৰ অৰ্জুনেই এনেকুৱা এটা পাত্ৰ যি আৰম্ভনীৰ পৰা শেষলৈকে যোগেশ্বৰৰ সন্মুখত আছে। সেই অৰ্জুনো মাত্ৰ যোগ্যতাৰ প্ৰতীক হে তেওঁকোনো ব্যক্তি বিশেষ নহয়। গীতাৰ আৰম্ভনীত অৰ্জুন সনাতন কুলধৰ্মৰ কাৰণে আকুল হৈ আছিল কিন্তু যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণই তাক অজ্ঞানতা বুলি অভিহিত কৰিলে আৰু বুজাই দিলে যে আত্মাই সনাতন , শৰীৰ নাশবান সেই কাৰণে যুদ্ধ কৰা। এই আদেশৰ পৰা এইটো স্পষ্ট নহয় যে অৰ্জুনে কৌৰৱকে মাৰক। পাণ্ডৱ পক্ষতোতো দেহধাৰী আছিল , দুটাৰ মাজত সম্বন্ধও আছিল। সংস্কাৰৰ ওপৰত আধাৰিত শৰীৰক কি তৰোৱালে কাটি সমাপ্ত কৰিব পাৰে? শৰীৰেই যেতিয়া নাশশীল, যাৰ অস্তিত্বই যেতিয়া নাই তেতিয়া হলে অৰ্জুন কোন আছিল? শ্ৰীকৃষ্ণ কাৰ বক্ষাৰ কাৰণে ঠিয় হৈ আছিল? কি কোনো দেহধাৰীৰ বক্ষা কৰিবৰ বাবে ঠিয় হৈছিল নে কি? শ্ৰী কৃষ্ণই কৈছে- “ যি জনে নিজৰ শৰীৰৰ কাৰণে পৰিশ্ৰম কৰে, তেওঁ পাপায়ু অজ্ঞ বুদ্ধিৰ লোক তেওঁ এনেয়ে জীয়াই আছে। “যদি শ্ৰীকৃষ্ণ কোনো শৰীৰধাৰীৰ বক্ষাৰ বাবে ঠিয় হৈছে তেতিয়াহলে তেৰো অজ্ঞ-মুঢ় বুদ্ধিৰ লোক, ব্যৰ্থই জীয়াই আছে। আচলতে অনুৰাগ হ’ল অৰ্জুন।

অনুৰাগীৰ বাবে মহাপুৰুষ সদায়েই প্ৰস্তুত আছে। অৰ্জুন শিষ্য আছিল আৰু শ্ৰীকৃষ্ণ আছিল এজন সদগুৰু। অতিবিনয়েৰে তেওঁ কলে যে ধৰ্মৰ মাৰ্গত মোহ চিন্তাৰে আঙুৰা মই আপোনাক সুধিব বিচাৰিছো, যি শ্ৰেয় (পৰম কল্যাণ

কাৰক) হয় তেনে উপদেশ মোক দিয়ক। অৰ্জুনে শ্ৰেয় বিচাৰিছিল, প্ৰেয়(ভৌতিক পদাৰ্থ) নহয়। মাত্ৰ কোৱাকথাই নহয়, সাধনে ভজনে মই আপোনাৰে;মই আপোনাৰে শিষ্য আপোনাৰ শৰণত পৰিছো। ঠিক এনে ধৰণে গীতাৰ ঠায়ে ঠায়ে স্পষ্ট হৈ পৰিছে যে অৰ্জুন আৰ্তী আছিল আৰু যোগেশ্বৰ শ্ৰীকৃষ্ণ আছিল সদগুৰু। তেওঁ সদগুৰু অনুৰাগী সকলৰ ওচৰত সদায় আছে, তেওঁলোকৰ মার্গদৰ্শন কৰায়।

যেতিয়া ভাবুক হৈ কোনো ব্যক্তি‘পূজ্য মহাৰাজৰ’ ওচৰত থাকিবৰ আগ্ৰহ কৰে তেতিয়া তেওঁ কৈছিল-“যোৱা শাৰীৰিক ভাৱে যতে থাকা, মনেৰে মোৰ ওচৰলৈ আহি থাকা। প্ৰতি গধূলী ৰাম,শিৱ,ওঁ কোনো দুই চাৰি আখৰৰ নামৰ জপ কৰি থাকা আৰু মোৰ স্বৰূপৰ হৃদয়ত ধ্যান কৰা। এক মিনিটো যদি স্বৰূপ ধৰি চোৱা, যাৰ নাম ভজন কৰিছা তেওঁক মই তোমাক দি দিম। ইয়াতকৈ বেছি যদি ধৰিব পাৰা তেতিয়া হলে তোমাৰ হৃদয়ৰ সাৰথি হৈ সদায় তোমাৰ লগতে থাকিম।”যেতিয়া সুৰত ধৰা খাই যাব, তেতিয়া তাৰ পাছৰ পৰা মহাপুৰুষ আপোনাৰ ইমান ওচৰতে থাকিব যি দৰে আপোনাৰ হাত ভৰি, নাক- কান আপোনাৰে ওচৰতে আছে। আপোনাৰ ওচৰতে সদায় তেওঁ আছে, লাগিলে আপুনি যিমান দূৰত নাথাকক কিয়। মনৰ ভাৱ উদয় হোৱাৰ আগতেই আপোনাৰ মার্গ দৰ্শন কৰাবলৈ ধৰিব। অনুৰাগীৰ হৃদয়ত সেই জন মহাপুৰুষ সদায়েই আত্মাৰ পৰা অভিন্ন হৈ জাগ্ৰত হৈ থাকে। অৰ্জুন অনুৰাগৰ প্ৰতীক।

গীতাৰ এঘাৰ আধ্যাত শ্ৰীকৃষ্ণৰ ঐশ্বৰ্য্য দেখাৰ পৰাঅৰ্জুনে নিজৰ ক্ষুদ্ৰ ত্ৰুটিবোৰৰ কাৰণে ক্ষমা ভীক্ষা কৰিব ধৰিলে। শ্ৰীকৃষ্ণই ক্ষমা কৰিলে, আৰু প্ৰাৰ্থনাৰ অনুরূপ সৌম্য স্বৰূপ ধাৰণ কৰি কবলৈ ধৰিলে-“ অৰ্জুন! মোৰ এই স্বৰূপক প্ৰথমে কোনেও দেখাও নাছিল আৰু ভবিষ্যতেও কোনেও নেদেখিব।” তেতিয়া হলে গীতা আমালোকৰ কাৰণে নহয়েই, কিয়নো ই ইয়াৰ দৰ্শনৰ যোগ্যতাঅৰ্জুনলৈকেহে সীমিত আছিল। আকৌ সেই সময়তে সঞ্জয়েও দেখি আছিল। প্ৰথমে তেওঁ কৈছিল“ বহুত যোগী জনে জ্ঞানৰূপী তপত পবিত্ৰ হৈ মোৰ সাক্ষাৎ স্বৰূপৰ দৰ্শন প্ৰাপ্ত কৰিছে। তেতিয়া হলে

মহাপুৰুষজনে কি কববিচাৰিছিল? মূলতঃ অনুৰাগেই হ'ল 'অৰ্জুন' যি আপোনাৰ হৃদয়ৰ ভাৱ বিশেষ। অনুৰাগ বিহীন পুৰুষে আগতেও দেখা নাপালে আৰু ভবিষ্যতেও দেখা নাপাব।

“মিলহি ন বধুপতি বিনু অনুৰাগা
কিয়ে জোগ তপ জ্ঞান বিৰাগা”

সেয়ে অৰ্জুন এটা প্ৰতীক হে। যদি প্ৰতীকত্ব নাই তেতিয়া হলে আপুনি গীতাৰ পাছত পৰা কোনো কাৰণ নাই। গীতা আপোনাৰ কাৰণে নহয়, তেতিয়া তো সেই দৰ্শণৰ যোগ্যতা অৰ্জুন লৈকেহে সীমিত আছিল।

আধ্যায়ৰ শেষত যোগেশ্বৰে এইটো নিৰ্ণয় দিয়ে- “অৰ্জুন! অনন্য ভক্তি আৰু শ্ৰদ্ধাৰ দ্বাৰা মই এই ধৰণে প্ৰত্যক্ষ দেখিবৰ কাৰণে (যেনে ভাৱে তুমি দেখিলা) তত্বে স্পষ্ট জানিবৰ কাৰণে আৰু প্ৰবেশ কৰিবৰ কাৰণে “মই সুলভ হওঁ।” অনন্য

ভক্তি অনুৰূপৰেই অন্য ৰূপ আৰু এইটোৱেই অৰ্জুনৰো স্বৰূপ। অৰ্জুন পথিকৰ প্ৰতীক। এইদৰে গীতাৰ পাত্ৰবোৰ প্ৰতীকাত্মক। যথাস্থানত তাৰ সংকেত দিয়া হৈছে।

থাকিব পাৰে কোনো ঐতিহাসিক শ্ৰীকৃষ্ণ আৰু অৰ্জুন, নিশ্চয় হৈছিল কোনোৱা বিশ্বযুদ্ধ, কিন্তু গীতাত ভৌতিক যুদ্ধৰ চিত্ৰণ কতো নাই। সেই ঐতিহাসিক যুদ্ধৰ প্ৰাক্ মুহূৰ্ত্ত বিচলিত যদি কোনোৱা হৈছিল তেওঁ আছিল অৰ্জুন, সৈন্য নহয়। সৈন্য সকলতো যুদ্ধৰ বাবে সাজু আছিল।

গীতাৰ উপদেশ দি শ্ৰীকৃষ্ণেই কি সব্যসাচী অৰ্জুনৰ সৈনিকৰ যোগ্যতা বঢ়াইছিল নেকি? মূলতঃ সাধনা লিখি শেষ কৰিব নোৱাৰি। সকলো খিনি পঢ়াৰ পাছতো তাত চলাটোহে আচল কথা। এই প্ৰেৰণা হ'ল “যথার্থ গীতা”।

শ্ৰীগুৰু পূৰ্ণিমা

২৪ জুলাই ১৯৮৩ ইং

সদগুৰু কৃপাশ্ৰয়ী, জগবন্ধু

স্বামী অড়গড়ানন্দ